

Příloha 1 - Vysvětlení k připomínkám uvedených ve *Stanovisku Rady pro výzkum, vývoj a inovace k programu „Akademie budoucnosti“*

Vysvětlení k zásadním připomínkám

K bodu 7), 1.

Do programu Akademie budoucnosti byla doplněna tabulka s předpokládaným členěním příslibených finančních prostředků do jednotlivých podprogramů a z toho vyplývající očekávané kapacity jednotlivých typů podpor ve střednědobém výhledu. Dále podáváme toto vysvětlení:

Program Akademie budoucnosti je koncipovaný jako nástroj podpory excelence, jehož cílem je další posílení kvality výzkumu a excelence na pracovištích Akademie věd ČR. Forma podpory tohoto programu je plánována v podobě institucionální podpory nákladů na činnost, která AV ČR umožňuje provádět účelově podmíněné intervence do cílené podpory, ale nejedná se o podobu účelové podpory tak jako tomu je u programu EXCELLENCE připravovaného MŠMT. AV ČR podmínky institucionální podpory neumožňují plánovat program časově jinak než v souladu s plánováním výdajů státního rozpočtu, které jsou nyní řešeny na rok 2026 a ve střednědobém výhledu na léta 2027 a 2028. V tomto kontextu je AV ČR limitována v nastavování programu tak, jak je tomu v programu EXCELLENCE nebo v programech grantových agentur, které představují časově jasně definované celky přesahující období 3 let, u kterých lze proto nastavit monitorování, a to včetně impaktu.

AV ČR již v minulosti prokázala a prokazuje, že je nejvýkonnější českou vědecko-výzkumnou institucí a disponibilní prostředky rozděluje způsobem, který tento výkon dlouhodobě podporuje. Dosahuje toho odpovědným přístupem k vytváření programů a jejich flexibilním nastavením pro svá pracoviště. Program Akademie budoucnosti zahrnuje aktivity, které jsou komplementární nebo navazující k stávajícím programům excelence na AV ČR.

Dopady programu představují efekt, který je měřitelný až po jejich rozvinutí, jež nastává po několikaletém období po ukončení podpory programu. Dopady programu se očekávají především na úrovni výzkumných pracovníků, kde jsou očekávané efekty v rozvoji profesních kompetencí, oboru a motivací v oblasti zvyšování a etablování kvality výzkumu a otevírání nových výzkumných témat. Dále se očekává dopad na úrovni pracovišť AV ČR, kde program přispěje k udržení a zvýšení excelence.

Protože program Akademie budoucnosti nepodporuje standardní výzkumné projekty účelové podpory, ale projekty zaměřené na budování prostředí pro dlouhodobý rozvoj excelence ve VaVal, není stanoven výčet očekávaných formálních, kvantitativních výsledků (a u podprogramů A-C, G ani kvůli charakteru není vhodným monitorovacím indikátorem).

Monitorování programu bude prováděno formou průběžného vyhodnocení po ukončení projektů podpořených po prvních dvou letech existence programu (předpoklad 2030) a zaměří se na posouzení cílů, účelu a podprogramů. Toto hodnocení navrhne doporučení k úpravám podprogramů. Je důležité zdůraznit, že alokované finanční prostředky budou rozdělovány jako institucionální prostředky formou žádostí o poskytnutí dotace v režimu správního řízení. Výzva pro podávání žádostí bude vydávána každoročně, což umožní dílčí pravidla jednotlivých podprogramů upravovat dle aktuálních potřeb AV ČR a v reakci na průběžné vyhodnocování

naplnění vytyčených cílů. Současně bude možné program v případě potřeby rozšířit do budoucna o další portfolio podprogramů či naopak ty, které nebudou nadále plnit svůj účel, utlumit.

Program podpoří genderovou rovnost ve vědě. Bude mít pozitivní vliv na udržení žen na trhu práce z důvodu péče o děti či jiné závislé osoby (podprogram E) a posílení kompetencí formou stáží (podprogramy A-C) by mohlo vést i k navýšení zastoupení žen ve vedoucích pozicích.

V souladu s již existujícími programy excelence na AV ČR dojde prostřednictvím programu Akademie budoucnosti k vytvoření uceleného setu nástrojů rozvoje vědecké kariéry.

Nastavení programu Akademie budoucnosti je obecně vymezeno bez intervence do specifických oborových oblastí. To vychází ze skutečnosti, že výzkumné týmy na AV ČR provádějí výzkumu téměř ve všech FORD kategoriích, povaha jejich výzkumu je často interdisciplinární a podpora základního výzkumu v interních programech excelence není cílena na obory, ale na kvalitu podaných projektů. Svým obecným oborovým vymezením ale současně přispíváme k potenciální realizaci všech NPOZ. Oborová struktura bude zjišťována při průběžném vyhodnocení programu.

AV ČR považuje za důležité uvést, že v oblasti podpory excelence necílí pouze na další posílení kvality výzkumu a excelence, ale zaměřuje se i na programy jako takové. AV ČR je od roku 2022 signatářem smlouvy Agreement on Reforming Research Assessment (ARRA) a členem koalice těchto signatářů COARA – Coalition for Advancing Research Assessment. V souladu se závazky vůči ARRA AV ČR v červenci 2024 připravila Akční plán AV ČR k reformě hodnocení výzkumu v AV ČR. Akční plán rozpracovává závazek AV ČR systematicky se věnovat zdokonalování hodnoticího systému s plánem provést nastavení interních programů excelence rovněž se zohledněním ARRA principů. V listopadu 2024 AV ČR na tento záměr získala grant z programu COARA – BOOST, který se zaměřuje na interní programy podpory vědecké excelence (včetně budoucí Akademie budoucnosti) s cílem vytvořit set hodnoticích nástrojů pro nové programy, případně aktualizovat tyto nástroje v probíhajících programech, a změny implementovat do interních postupů. Nastavení specifitějších parametrů bez znalostí toho, co je řešeno v rámci projektu, může vést k tomu, že se parametry budou rozcházet. Řešení projektu probíhá do února 2026, aby byla zachována návaznost na zahájení programu Akademie budoucnosti.

Hodnocení jednotlivých projektů bude prováděno s využitím pomocných orgánů AV ČR. Vzhledem k rozmanitosti a různému zaměření jednotlivých podprogramů se předpokládá zapojení hodnotitelů v prioritní ose III, v ostatních prioritních osách pouze v případě potřeby. V rámci každé hodnoticí komise bude pro daný projekt určen oborově blízký zpravodaj. Do hodnocení budou zapojeni členové Vědecké rady AV ČR, která zahrnuje i experty působící mimo AV ČR. Komise budou postupovat konsensuálním způsobem analogickým panelovému hodnocení. Komise vypracuje výsledné pořadí projektů, včetně návrhu na udělení či neudělení finanční podpory a odůvodnění, které bude na vyžádání k dispozici předkladatelům. Finální rozhodnutí o podpoře jednotlivých projektů provede poskytovatel. Každoroční výzva na návrhy (žádosti o poskytnutí dotace související s podprogramy Akademie budoucnosti) uvede věcné zaměření, podmínky a pravidla pro žadatele.

Obecnější formulace u rozpočtování jednotlivých podprogramů souvisí s nedefinovanou mírou financování v době přípravy programu.

K bodu 7), 2.

Připomínky byly doplněny do programu.

K bodu 7), 3.

V podprogramu C byla provedena změna: specifický indikátor pro podprogram C počet podaných ERC projektů do 2028 byl rozšířen na specifický indikátor pro podprogram C počet podaných a získaných ERC projektů do 2030. Do podprogramu D byl doplněn specifický indikátor počet podaných a získaných ERC projektů. Prodloužení lépe reflektuje postupný náběh programu. Vzhledem k tomu, že doba od podání projektu ERC do jeho získání činí až jeden rok, byl termín pro hodnocení indikátoru prodloužen do roku 2030, aby bylo možné vyhodnotit úspěšnost podpory udělení v prvních dvou letech trvání programu.

Protože program Akademie budoucnosti nepodporuje standardní výzkumné projekty účelové podpory, ale projekty zaměřené na budování systémů pro dlouhodobý rozvoj podpory excelence ve VaVal, není stanoven výčet očekávaných formálních výsledků.

Nastavení programu Akademie budoucnosti je obecně vymezeno bez intervence do specifických oborových oblastí. To vychází ze skutečnosti, že výzkumné týmy na AV ČR provádějí výzkum téměř ve všech FORD kategoriích, povaha jejich výzkumu je často interdisciplinární a podpora základního výzkumu v interních programech excelence není cílena na obory, ale na kvalitu podaných projektů. Tak jak je tomu u dalších forem podpory excelence v rámci AV ČR, lze předpokládat podporu širokého spektra projektů napříč všemi vědními disciplínami. Svým obecným oborovým vymezením ale program potenciálně přispívá k realizaci všech NPOZ. Oborová struktura bude zjišťována při interim hodnocení programu. Informace byla doplněna do programu.

K bodu 7) 4.

Program Akademie budoucnosti představuje nástroj excelence, který bude zařazen do systému institucionální podpory nákladů na činnost. Jako takový je limitovaný střednědobým výhledem a dostupností rozpočtových prostředků, a tudíž nelze délku trvání programu nastavit obdobně jako tomu je u programů účelové podpory (např. EXCELLENCE).

K bodu 7), 5.

Na základě doporučení RVVI byla Prioritní osa II. přejmenována na Návraty a akvizice. U podprogramu D bylo v tomto smyslu doplněno, že se jedná nejen o návraty vědeckých pracovníků, občanů ČR působících v zahraničí a těch, kteří obhájili v ČR Ph.D. nebo zde pracovali jako výzkumní pracovní v pracovním poměru, ale zkušebně zapojíme i akvizice zahraničních vědeckých pracovníků bez vazby na jejich předchozí působení v ČR.

V podprogramu F je podpora koncipována na dobu tří let, v podprogramu G na dobu dvou let. Oborová struktura není záměrně definována (viz vysvětlení u bodu 1). Hodnocení návrhů v obou podprogramech bude probíhat totožně s ostatními podprogramy pomocí pomocných

orgánů AV ČR, jak je vysvětleno v bodě 1 a doplněno do textu. Specifikem prioritní osy III. je možnost vyžádat si při hodnocení stanovisko dalšího hodnotitele. Hodnotitelé budou vybíráni jak z pracovišť AV ČR, tak mimo ně, a to se zohledněním vyloučení případného střetu zájmů. V případě podprogramu G lze předpokládat vyžádání stanoviska experta z Centra transferu AV ČR pro vyhodnocení komercializačního potenciálu předkládaného projektu. Možnost vyžádání dalšího hodnocení u prioritní osy III. byla doplněna do programu.

Vysvětlení k doporučujícím připomínkám

K bodu 7), 1

Připomínka k míře financování těchto aktivit byla zapracována. Do programu bylo rovněž provedeno doplnění o rozšíření návratů z rodičovské i o osoby pečující o osoby blízké.

K tomuto bodu ještě dodáváme vysvětlení:

Stáže u vědeckých pracovníků a pracovníků se zaměřují na získání know-how spojeného se schopností uspět v nejkompetitivnějších soutěžích mezinárodní vědecké granty (např. granty ERC Synergy, HORIZON) a transferem těchto vědomostí ze špičkových zahraničních institucí na pracoviště AV ČR. Do programu byla proto doplněna tabulka s předpokládaným členěním přislíbených finančních prostředků do jednotlivých podprogramů včetně podprogramů A-C.

AV ČR, podobně jako jiné výzkumné organizace v ČR (např. MUNI), vytváří interní podprogram E jako motivační prvek pro výzkumné pracovníky, pro které může být rodičovská dovolená nebo kariérní přestávka z důvodu péče o rodinu bariérou při pokračování ve vědecké kariéře a návratové granty jim usnadní sladění osobního a profesního života. Předejde se tak ztrátě vysokého pracovního potenciálu pro tyto specifické skupiny osob a podpoří se vytváření pracovních příležitostí, které odpovídají jejich potřebám. Jedná se o dlouhodobý záměr, který není vázán na programy účelové podpory, které jsou limitovány nejen dostupností finančních prostředků, ale i délkou.

Protože je v zájmu AV ČR využít maximálních synergií v rámci systému, do programu Akademie budoucnosti se proto doplňuje, že v případě, že dojde k realizaci programu Návrat (OP JAK má ukončenou výzvu 2025), AV ČR naváže spolupráci s GA ČR a osloví i ty předkladatele, jejichž projekty byly kvalitní, ale nezbyly na ně finanční prostředky, aby ty v rámci nastavených pravidel AB financovala. Dvojí financování stejného projektu je v prostředí AV ČR vyloučeno, neboť by šlo o porušení rozpočtových pravidel. Současně podprogram E nabízí oproti programu GA ČR nositeli podpory několik výhod. Návrhy bude možné v prostředí AV ČR vyhodnocovat průběžně, nikoliv jako je tomu u účelové podpory v předem daném termínu, tudíž bude flexibilnější pro pracovníky vracející se z kariérní přestávky. Podprogram rovněž na rozdíl od GA ČR umožňuje kombinovat pracovní úvazek financovaný z této podpory s dalším úvazkem financovaným z jiných zdrojů (s výjimkou jiného typu návratového grantu po rodičovské dovolené), tudíž umožní nositelům plynulejší přechod k jinému typu financování po skončení poskytování této podpory bez rizika dočasné existenční nejistoty a výpadku příjmů.